

YU ISSN 0027-8084  
UDK 808.61./.62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

---

# НАШ ЈЕЗИК

XXIX/1-2

БЕОГРАД  
1991.

# НАШ ЈЕЗИК

Књига XXIX (нова серија)

Св. 1-2 (1991)

## САДРЖАЈ

Правила писања великог слова (МИТАР ПЕШИКАН) .....	1
Приноси српскохрватској етимологији (ВЈЕСЛАВ БОРИШ) .....	35
О термилошким јединицама и њиховој обради у Речнику САНУ (ДАРИНКА ГОРТАН-ПРЕМК) .....	49
Гранање значења речи које означавају кућу и њене делове (РАЈНА МАРКО- ВИЋ) .....	55
Однос околишних јединицама према времену (ЂОРЂЕ ОТАШЕВИЋ и БИЉАНА СИКИМИЋ) .....	77
О једном значењу речи "насељеник" (ВЕСНА ЛОМПАР) .....	82
Придеви одређеног и неодређеног вида у делима Тамара Сијарића (ХАСНИЈА МУРАТАГИЋ-ТУНА) .....	84
Гласовна структура стиха (МИЛОСАВ ЧАРКИЋ) .....	96
Два прилога Стојана Новаковића нашој акцентологији (АСИМ ПЕЦО) .....	112
О мењању географских имена и урбаних микропонима (МИТАР ПЕШИ- КАН) .....	123

*Др Хаснија Муратагић-Туна*  
(Филолошки факултет, Приштина)

## ПРИДЕВИ ОДРЕЂЕНОГ И НЕОДРЕЂЕНОГ ВИДА У ДЕЛИМА ЋАМИЛА СИЈАРИЋА

Аутор анализира употребу придева одређеног и неодређеног вида у четири дела књижевника Ћамила Сијарића.

Циљ овога рада је да анализира употребу придева одређеног и неодређеног вида у делима Ћамила Сијарића. У раду се, при томе, ова морфолошка категорија анализира у номинативу, зависним падежима и посебно код присвојних придева на *-ов (-ев)* или *-ин*.<sup>1</sup>

### *Номинативни придевски облик*

Придеви који у номинативу имају оба вида у атрибутској служби, и у једном и у другом виду су најчешће подједнако обични.<sup>2</sup> Код Сијарића би се то могло рећи за најновији циљ ОЈ, у којем је готово изједначен однос придева одређеног и неодређеног вида. Али, ако се погледа у његова ранија дела, може се видети да је апсолутна доминација облика неодређеног вида. На пример, у Б је тај однос око 7:1, у РБ 5:1 а у РЗ 2:1. Дакле, у првим делима доминирају придеви неодређеног вида, у новијим се разлика знатно смањује (као у РЗ), а у најновијем (ОЈ) готово изједначава. Пошто текст врви од оваквих придева, нећемо их све наводити. Задржаћемо се на неким интересантнијим.

<sup>1</sup> Примери су ексцерпирани из следећих Сијарићевих дела: *Ослобођен је Јасеновац*, Сарајево – Свјетлост и Јединство – Приштина 1983 (скр. ОЈ); *Бихорци*, Свјетлост, Сарајево 1961 (скр. Б); *Рам Буџа*, Веселин Маслеша, Сарајево 1981 (скр. РБ); *Рашка земља*, Веселин Маслеша, Сарајево 1981 (скр. РЗ).

<sup>2</sup> М.Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Научна књига, Београд 1970, стр. 251.

Придев *велики* обичнији је у облику *одређеног вида*.<sup>3</sup> Међутим, Сијарић се далеко чешће служи обликом неодређеног вида у РБ *велик* (3×) (на стр. 53, 81, 89), једном *велики* (39); у Б 7× *велик* (36, 91, 186, 193, 195, 199, 208), 3× *велики* (57, 110, 164); у РЗ, 3× *велик* (80, 85, 209), *велики* 2× (181, 219).

Придевом *диваљ*, за који се "тврдило да не познаје облике неодређеног вида"<sup>4</sup> управо се једино Сијарић служи (у РЗ и ОЈ нема овог придева): *диваљ халак* (РБ 104), *диваљ бихорски духан* (Б 82), *диваљ младић* (Б 152).

Сијарић се послужио и неким облицима придева који су дијалекатског карактера, нпр. *кашљени запис* (Б 81), а поред уобичајених придева на -ов, којима се одређује материја од које се што састоји,<sup>5</sup> Сијарић узима и наставак -ови. Тако у РБ, поред *брезов* (44, 58, 79), има и *брезови прут* (12). У Б *храстов гај* (5), и *храстови чичвар* (34); *чамов ћерам* (155) и *чамови дућан* (192). Сви примери стоје у језику писца, што је очигледно дијалекатска црта.

#### Придевски облици у зависним падежима

Облици неодређеног придевског вида у атрибутој служби све се ређе употребљавају у зависним падежима. Код ранијих писаца такви облици су чешћи, али за разлику од ових, код новијих писаца, као и у говору културних центара (посебно екавских) ти су облици све ређи.<sup>6</sup> У Сијарићевом родном Бихору, као и на широј српскохрватској територији "придевске речи неодређене форме примиле су наставке одређене форме у промени, те је тако генерализована одређена промена".<sup>7</sup> Међутим, у Сијарићевом делу веома су присутни облици придева у именичкој форми, што говори да од писца као творца језика и од његових осећања у појединачним случајевима зависи избор језичких елемената.<sup>8</sup>

Ова граматичка категорија егзистира у нашем књижевном језику без обзира на њену регионалну ограниченост, егзистира као граматичко-сти-

<sup>3</sup> У оваквом облику јавља се и у служби где се остали описни придеви употребљавају само у неодређеном виду (нпр. као именски део предиката: *он је велики јунак*, РБ 39).

<sup>4</sup> М. Стевановић, Наведено дело, стр. 236.

<sup>5</sup> М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Научна књига, Београд 1970, стр. 261-262.

<sup>6</sup> Д. Барјактаревић, *Бихорски говор*, Зборник Филозофског факултета у Приштини, IV, св. А, стр. 15.

<sup>7</sup> А. Белић, *О језичкој природи и језичком развоју II*, Београд 1959, стр. 63.

<sup>8</sup> М. Стевановић, Наведено дело, стр. 263.

листичка појава у језику људи који негују одређени стил, односно, преваходно у језику писаца који мање подлежу утицајима масовног, колективизираниог, начина изражавања.<sup>9</sup>

Дату језичку особину пратили смо у Сијарићевим приповеткама РБ (1981), затим роману Б, најновијем роману РЗ, и ОЈ, где слика једну савсем нову средину. Однос именичке и придевске промене у овим делима приказан је на табели.

Назив дела	ПРОМЕНА			
	именичка		придевска	
РАМ БУЉА	ген.	39	ген.	27
	дат.	10	дат.	3
	акуз.	16	акуз.	4
	лок.	41	лок.	18
БИХОРЦИ	ген.	66	ген.	23
	дат.	2	дат.	2
	акуз.	25	акуз.	7
	лок.	17	лок.	25
РАШКА ЗЕМЉА РАСЦИЈА	ген.	40	ген.	68
	дат.	6	дат.	8
	акуз.	35	акуз.	3
	лок.	15	лок.	35
ОСЛОБОЂЕНИ ЈАСЕНОВАЦ	ген.	3	ген.	21
	дат.	-	дат.	-
	акуз.	1	акуз.	3
	лок.	1	лок.	4
У к у п н о		317		251

Као што се може видети из дате табеле, Сијарић употребљава обе форме у готово свим падежним облицима (с изузетком датива у ОЈ у којој нема облика нити именичке, нити придевске промене). Задржаћемо се на појединим примерима:

<sup>9</sup> Ј. Вуковић, *Граматичке и граматичко-стилистичке категорије у књижевном језику и проблеми нашег књижевног језика*, Радови, XXVI, књ. 9, стр. 4.

## Г е н и т и в

## а) облици неодређеног вида

— У чаршију Али Дургут изађе тек трећи дан ... правилно *срезана црна* лица (РБ 16), — Удари коња жутом дивизмом — весео, лица *црвена и знојава* (Б 150), — Били су, за ову прилику, обукли све што су најљепше имали: мушкарци чакшире од *нова бијела* сукна (РЗ 47), — Згасла огњишта са остацима од хаљина, или гомиле *крвава* рубља (ОЈ 28);

## б) облици одређеног вида

— Ја сам код њега чувао краву, и петком јео *бијелог* хљеба (РБ 119), — Кроз писку пиштаљки и свирала, и тупо бубњање *раздртог* бубња, проби се одједном плач чобанчета (Б 153), — Људи су се бојали *тругог* моста (РЗ 56), — Право у благо ведро небо дижу се лађе *бијелог* дима (ОЈ 5).

## Д а т и в

## а) облици неодређеног вида

— *Слабу* и *малокрону* мула-Идризу чини се да ће га тај халак, и та свјетина што се ускипјела, сад преплавити (РБ 23), — *Туђу* ждребету не вежи кошуљу (Б 9), — Хоће *стару* човјеку ... свашта пасти на памет из далеке младости (РЗ 94),

## б) облици одређеног вида

— Жене горе отварају прозоре, гледају и чуде се *помамљеном* сеоском хоџи (РБ 20), — Овце (су) и даље стајале, предане неком *лијеном* миру (Б 14), — Рекла (му је) да се не боји, да она ни *црном* камену неће казати чије је дијете (РЗ 88).

## А к у з а т и в / г е н и т и в

## а) облици неодређеног вида

— Сви који су тога јутра видели мула-Идриза, *весела* и *раздрагана* ... присје-ћали су се муфтина чардака (РБ 29), — Никад они нијесу видјели тако *згодна* хоџу, тако *уређена* (Б 160), — У једној кући затекао је *стара* Турчина и *стару* Туркињу (РЗ 158), — А шта то значи, мој пријатељу, закопати у земљу *жива* човјека (ОЈ 39);

## б) облици одређеног вида

— Дуго су се припремали да сретну *новог* муфтију (РБ 15), — Па што гледаш *голога* Хацију кад си поштена (Б 13), — Смрзава ми се отац — вели, спуштајући већ напола *смрзнутог* старца (РЗ 187).

## Л о к а т и в

## а) облици неодређеног вида

— Високо момче, у *учађалу малешну* ћулафу, у *црну искрпљену* минтану, наврљи и иначе криво усађено око (РБ 60), — На њивама прокопни снијег, па се на *бијелу просторту* сукну зацрње незграпне велике закрпе (Б 58), — Улазила је жена, танка, висока, млада, у *бијелу зубуну* (РЗ 175), — Сјај му пада по *младу* лишћу (ОЈ 38);

## б) облици одређеног вида

— Ово што ти црно Демко пише, нашла сам му у *кравом* руху (РБ 124), — Досад би човјек с царицом у *свишеном* душеку поспавао (Б 129), — Аврам је стао да је љуби . . . сву и свуда по *голом* тијелу (РЗ 93), — Видјело се у том *освјетљеном* кругу нешто преврће (ОЈ 85).

На табели се такође може видети да облици именичке промене доминирају у РБ и Б а придевске (с изузетком акузатива) у РЗ и ОЈ. Ако би се закључак извео на основу ових статистичких података, онда би се могло тврдити да Сијарић постепено одбацује именичке облике и у свој књижевни израз уноси придевске. Ипак, такав закључак био би погрешан. Овде се очитује једна од основних језичких законитости, тј. перспектива развоја књижевног језика, оно што је некад вредело као чисто граматичка норма временом се замењује другом нормом, чисто граматичком, "а стара граматичка ако није осуђена на ишчезавање, живи поред нове као њена варијанта, али сада у *двоваљентној вредности*: граматичка + стилистичка".<sup>10</sup> У питању су, дакле, обичне граматичке (придевске) и граматичко-стилистичке (именичке) категорије. Ове друге Сијарић је унео у свој приповедачки поступак због тога што приказује слике и приче чије је корење дубоко усађено у фолклорну традицију и наталожено као искуство усмених предања,<sup>11</sup> не само његовог завичаја, него и шире. Као фолклорно-реалистички писац Сијарић је почео да пише под утицајем народног песништва,<sup>12</sup> у којем су присутнији облици именичке форме. Њима се Сијарић служи и њих посебно истиче у тачно утврђеним сад-ржинским оквирима, пре свега кад жели да приповеда на начин својствен

<sup>10</sup> Ј. Вуковић, *Граматичке и граматичко-стилистичке категорије у књижевном језику и проблеми нашег књижевног језика*, Радови XXVI, књ. 9, стр. 5.

<sup>11</sup> Н. Ковач, *Ћамил Сијарић као приповедач*, Београд 1983, стр. 6.

<sup>12</sup> Учитељ Вучета Пипер као и наставници Видо Латковић, Перо Слијепчевић и Аница Савић-Ребац развили су код њега изузетну љубав према народном песништву (Ћамил Сијарић, *Наша снаха ми момци*, Сарајево 1981, стр. 265).

народном казивању,<sup>13</sup> На то је свакако утицао и акустички моменат, јер писац од укуса осећа и чује своју реченицу и стандардну форму ће често заменити неуобичајеном ради рељефа у реченичном темпу (реченички темпо често намеће разноликост морфолошких категорија ако су оне у напоредности дозвољене).<sup>14</sup> У Сијарићевом тексту су стога препознатљиви садржаји у којима су присутнији облици именичке форме.

Када приказује **физички изглед** неког јунака (квалитативни генитив) Сијарић ће рећи:

— Крупан и стасит са црном цубом и бијелом ахмедијом, *права и сигурна* држања на гипку коњу (РБ 15), — Средњих је година, богато обучен, главе велике, гласа *дубока, одсјечна* (РБ 123), — Живјело у Рашљу неко момче ... гласа *танка* као у жене (Б 83), — Хаџија први ... за њим крупни Халимача, корака *широка, а лијена* (Б 135), — Замислио се, гледа преда се па ће, гласа *луна* горчине и чела *смркнута* (РЗ 229), — Здрав и јак, главе велике и мрке, рамена *широких и широка* корака (РЗ 9).

Као што се може видети из ових неколико примера, свуда је уз именицу придев у именичкој форми, чак у Б и РЗ употребљене су исте синтагме у којима придев стоји у именичкој форми *широка корака* (четврти и шести пример).

Исто је и у локативу:

— За њима је јахао на коњу блијед и танак Турчин Ђани, његов стални пратилац, укрућен у *тврду фермену* (РБ 15), — У чаршију Али Дургут изађе тек трећи дан. У *лијепу* руху, правилно срезана црна лица (РБ 16), — За њим је у *дубоку* фесу до ушију, јахао танки и блиједи Ђани (РБ 37), — У *шарену пештерском* руху сину као да је цвијећем посута (РБ 76), — Дошле одиве у *шарену* руху (Б 69), — Однекуд пред њега бану човјек ... у *бијелу* руху (Б 161), — Улазила је жена ... у *бијелу* зубуну (РЗ 185).

<sup>13</sup> Писци који интерпретирају мотиве из народног живота не само што их приказују онако реално као што их народ прима него се и стилски изражавају на народни начин (П. Скок, *Вуков стил*, Гласник југословенског професорског друштва, књ. XVIII, св. 4-5, 1938, стр. 412).

<sup>14</sup> Ј. Вуковић, Наведено дело, стр. 5.



Такође само у именичкој форми стоји придев уз именицу *коњ*. Човек и животиња увек заједно на путу по беспућу одређени су на исти начин:

— На *гилку* коњу, он је више личио на официра (РБ 15), — У црној мантији, висок а још на *високу* коњу, избио је пред торове (РЗ 24), — Хаџија се удупчи на *добру* коњу (Б 153), — Хаџија је ишао напријед — црн сав, на *црну* коњу (Б 153), — Усађен у седло, на *добру* коњу ... кнез Аврам ... је Бољарима прилазио ћутке (РЗ 17), — Један (ће) на *добру* коњу ... јахати напријед (РЗ 47), — Купио је коња, *добра* под седлом (Б 146), — А Ханифу, своју сестру тужну, турио Јусуф на *мршава* коња (РБ 123), — Продаје *туђа* коња (Б 168), — Усјео на *гола* Земкова коња (Б 150).

П р и р о д а и п р о с т о р у којем борави Сијарићев јунак обележени су одредбама које такође стоје у облицима именичке форме. У генитиву:

— Тако обично чине домаћини кад се враћају са *луна* гумна (РБ 79), — Каравана ту ипак застане, крај *суха* извора (РБ 91), — Он (је) стајао покрај *мокра* гробља (Б 7), — Прошао је покрај *смрзла* гумна (Б 34), — Пролазио је покрај *суха* штира (Б 120), — Потрајало је дуго док су се одозго, са *висока* конака ... зачули кајмеканови кораци (РЗ 66), — Ломили су се полако облаци, отварали бунареви *ведра* неба (РБ 99), — Сад је кроз прозор видјела мјесец, жут, испловио из *црна* облака (Б 182),

или у локативу:

— Слушао је дуго, жмурећи, с јагодицама на *студену* бусену (РБ 101), — На пољу *пуст(у)*, *пресјечену* путем ... израсташе из земље црне стаје (РБ 98), — Цимшит Туховац ... изашао у Пештер да тражи воду, у *сушну* пољу (РБ 93), — Послије капље, полако капља по капља, ту, у *суху* и *тврду* Мелајском пољу (РБ 101), — Звечка штапом по *смрзлу* путу (Б 34), — Доље уз сантрач на *мокру* камену стоји дјевојчица (Б 155), — Њихов разговор ... по *равну* пољу прекинуо је Илија (РЗ 125), — Који сат касније били су ... у пољу *равну* као длан (РЗ 191), — Сјај му пада по *младу* лишћу (ОЈ 38), —

Наведени примери нису узети без реда, већ пробрани, и то углавном они у којима се одређује именица *поље*, кад уз њу стоји придев различитог значења (као у другом, трећем и четвртом примеру) или истог значења (седми, осми и девети пример). Придеви исте семантичке вредности (у функцији одредбених речи реченичких конституената) када одређују човека, животињу и природу иначе су чешћи у именичкој форми. Потврду

за то посебно дају придеви: *мрк, црн, бео, стар, млад, зао, жив и луд* од којих су неки већ наведени у примерима. На другој страни, у Сијарићевом тексту су ретки придеви који се употребљавају само са придевским наставцима. Такав је само придев *цео*.

Тенденција ка губљењу разлике у значењу придева различитог вида<sup>15</sup> присутна је и код Сијарића; он ће без обзира на то да ли одређује особину неодређеног или одређеног појма, произвољно узети један или други облик. Тако у приповеци *Бунар* уз појам Мелајско поље на почетку приповетке узима облике придевске промене:

— Једном је тако за караваном, ноћио у сухом Мелајском пољу (РБ 90), — Мислио (је) на воду, велику, негдје под земљом, горе у сухом Мелајском пољу (РБ 92),

али када се дешава расплет (вода је пронађена), настаје и обрт, Сијарић тада узима друкчији облик придева:

— Рука његова постаде мокра ... јер је он полако циједио кап, загладан у воду што из ње точи, а последије капље, полако капља по капља, ту у суху и тврду Мелајском пољу, у залазак сунца, крај *црна* пута караванскога. (РБ 101).

Можда је промена тока садржаја радње деловала и на промену облика придева.

Придеви у именичкој служби (иако постају самостални) чувају извесне особине придева, у првом реду промену "али не само промену придева одређеног вида, која се једино сматра придевском променом, већ се ... јављају и у облицима промене коју имају придеви неодређеног вида".<sup>16</sup>

Придеве у именичкој служби (супстантивизирани) Сијарић такође чешће употребљава у именичкој форми:

— А *названу* на свадби мјесто је за вратима (РБ 63), — Мека закон не брани, удри мека (Б 179), — Ако *млада* ухвате у бјекству, најприје га избију ту гдје га ухвате (РЗ 146).

<sup>15</sup> М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик* I, Научна књига, Београд 1970, стр. 261. М. С. Лалевећ, *Синтакса српског језика*, Београд 1951, стр. 11. Ј Вуковић, *Питања* I, св. 2, Сарајево 1950, стр. 279-285.

<sup>16</sup> М. Стевановић, наведено дело, стр. 267.

Придеви *мушки* и *женски* (придеви на *-ски* имају само придевску промену),<sup>17</sup> у именичкој служби јављају се у именичкој форми:

— Пут *мушку* не смијете прескочити (РБ 72), — Срећан вам Хаџија ... И *женску* и *мушку* (Б 10), — Лако је *мушку* (Б 187).

У уобичајеној функцији, писац, их узима с наставцима придевске промене:

— Била је то некаква карта, некаква мапа *женског* свијета (РЗ 81), — Учинила је корак напријед, са облогама у руци да их савије око нечијег *мушког* тијела (РЗ 239).

На основу свега показаног може се закључити да Сијарић има одређени став када се ради о промени обличке опозиције придевских форми; у утврђеним ситуацијама чешће се служи облицима именичке промене, чиме свом делу даје одређени тон којим се, у основи, приближава народном говору.

#### *Присвојни придеви на -ов (-ев) или -ин*

У зависним падежима и ови придеви могу имати облике именичке и придевске промене. Постоји извесна тенденција ка уопштавању облика придевске промене.<sup>18</sup> Да ли се то осећа и у Сијарићевом језику? Појава је праћена на истим делима као и претходна, односно, на делима у којима Сијарић слика две средине, Бихор и "Рашку земљу", у којима дијалекатски нема оштре разлике у наставцима између одређеног и неодређеног облика у промени,<sup>19</sup> чак се и код придева са наставцима *-ов*, *-ев*, *-ин* изведених од властитих имена или других "чешће употребљава сложена промена од просте у зависним падежима".<sup>20</sup>

<sup>17</sup> М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Научна књига, Београд 1970, стр. 263.

<sup>18</sup> М. Стевановић, *Двојство облика посесивних придева и заменица на -ов и -ин*, Наш језик I, н. с. Београд 1950, стр. 24-38.

<sup>19</sup> Д. Барјактаревић, *Новопазарско-сјенички говори*, СДЗб XVI, стр. 91; *Бихорски говор*, ЗбФФ у Приштини, св. А, стр. 15 (овде као и другде на штокавском подручју, придевске речи неодређене форме примиле су наставке одређене форме у промени, те је тако "генералисана одређена промена").

<sup>20</sup> Д. Барјактаревић, наведено дело, стр. 92.

Одмах да напоменемо да придеве с наведеним завршецима у ОЈ нисмо нашли, али што се тиче осталих дела на којима је спроведено испитивање односа придева именичке према придевској промени, у зависним падежима, добија се следећа слика: у РБ 12:5; Б 11:5 и РЗ 12:13.

а) *Придеви у облику именичке промене:*

— Из бијела минтана Камбер Кукина ... капале су капље крви (РБ 47), — Не казуј, јатко, не казуј крвнику *Аврамову* (РБ 56), — Вели Данилу ону исту ријеч коју је рекао за *пашина* сина (РБ 110),<sup>21</sup> — Халимача притеже коњима колане, на *Хаџијина* стави још и јастук (Б 152), — Усјео на гола *Земкова* коња (Б 150), — У *Хаткину* срцу било је хладно (Б 153),<sup>22</sup> — Нијесу још казали ... да су са чела *Јованова* ... огулили боју (РЗ 217), — Црква у Бачевинама била је од *лучева* дрвета (РЗ 78), — Моја је душа створена од *орахова* лишћа (РЗ 124), — Тај успјех (је) приписао неком пуком случају или лукавству *Негобратову* (РЗ 161).<sup>23</sup>

б) *Придеви у облику придевске промене:*

— Стадо је промицало између најженог *јасеновог* жбуња (РБ 13), — Изгледало је као да се ту у *мула-Идризовом* дућану, продаје нешто чега нигдје више у чаршији нема (РБ 19), — *Мемовом* сину ... подли крв (РБ 43),<sup>24</sup> — Пуна соба *Хаткиног* гласа (Б 181), — Свезаћу свезак ... Покрај *братовога* (Б 93), — Нађе му се баш ту право мјесто: и по чизмама, и по учевини, и по коњу *Земковом* под њим (Б 153),<sup>25</sup> — Ништа се у *конаку Аврамовом* за три дана ... није промијенило (РЗ 34), — С десне стране Вардара и Скопља, биле су по наређењу *Пиколоминијевом*, постављене српске војске (РЗ 155).<sup>26</sup>

У фразема Сијарић узима облик какав је уобичајен:

— Била је мања од *макова* зрна (Б 95), — Од *макова* зрна бићеш мањи (РЗ 60).

У приповеткама РБ и роману Б већа је концентрација облика при-својних придева са завршецима у именичкој промени, док у РЗ пре би се

<sup>21</sup> И још 6/2×/, 58, 75, 102/3×/, 104, 116.

<sup>22</sup> И још 34, 35, 85, 110, 114, 134, 159, 167.

<sup>23</sup> И још 46, 60, 108, 121, 197, 230, 237, 239.

<sup>24</sup> И још 41.

<sup>25</sup> И још 159, 169.

<sup>26</sup> И још 38, 70, 110, 174, 198, 211, 213, 215, 216, 223, 239.

рекло да се ради о напоредној примени једних и других облика, него о некаквој доминацији облика придевске промене (само је један облик више са придевском формом). Занимљива је чињеница да се Сијарић врло често колеба:

— Удовица је познала сина *Мурова* (РЗ 230), — Како су *Нурова* сина Шемсуна она и Илија звали (РЗ 197);

али и:

— Поменуо им је ... *Нуровог* сина (РЗ 174), — Негобрат није поменуо и из страха да се не би заплео око његове жене и *Нуровог* сина (РЗ 215).

Вероватно да наведена колебаљивост није настала под утицајем граматичких правила, него осећањем писца да облици именичке промене бар за савременог читаоца делују помало архаично. У ранијим делима у готово идентичним примерима Сијарић увек узима исти облик:

— Сједио је у ћошку крај *женина* сандука (РБ 102), — Опет је шутио ... крај *женина* сандука (РБ 102), — Пође жени да болује, и својој дјечи, мислећи само на постељу, горе над избом, крај *женина* сандука (РБ 102).

Све ово говори да писац не може остати у затвореном кругу језичког изражавања него се и његов језик мења под утицајем општих језичких промена. Отуда понекад у истим синтагмама а различитим делима Сијарић замењује облик именичке промене придевском. Уп. нпр:

— Тврд колач од *ражовна* брашна (Б 35), —

али и:

— Но може снага да се добија од *ражовног* хљеба (РЗ 99), — Приписивао је то *ражовном* хљебу (РЗ 99).<sup>27</sup>

<sup>27</sup> Облик је дијалекатског карактера (Речник МС и МХ упућује на ражан = ражен = ражов).

## S u m m a r y

*Dr Hasnija Muratagić-Tuna*

### DEFINITE AND INDEFINITE ADJECTIVES IN THE WORKS OF ĆAMIL SIJARIĆ

The author deals with the adjectives of definite and indefinite aspect in the works of Ćamil Sijarić. These categories are examined in Nominative and in oblique cases. The forms of possessive adjectives with *-ov (-ev)* and *-in* endings are analysed too.